

DOI 10.33287/11211
УДК 342.9: 352 (477)

СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ ESSENCE OF ADMINISTRATIVE PROCEDURES FOR RESOLVING ISSUES OF LOCAL IMPORTANCE IN UKRAINE

Віталій Оксін

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник
Громадська організація «Академія адміністративно-правових наук»

Vitalii Oksin

PhD in Law, Senior Research Fellow
Public organization «Academy of Administrative and Legal Sciences»

 orcid.org/0000-0001-6080-7752
 6222410@ukr.net

Анотація

У статті акцентується увага, що за своєю суттю адміністративна процедура вирішення питань місцевого значення в Україні є регламентованою нормами права та внутрішньо-організаційними положеннями процедурою процесуальної діяльності органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади та суб'єктів громадянського суспільства щодо зовнішнього та внутрішньо-управлінського вирішення питань місцевого значення шляхом розв'язання індивідуальних адміністративних справ з метою якісного, функціонально-продуктивного та сталого місцевого розвитку конкретної територіальної одиниці і захисту прав та законних публічних інтересів окремих осіб та суспільства.

Розкрито, що адміністративні процедури вирішення питань місцевого значення в Україні включають в себе функціональні процедури щодо безпосереднього вирішення безспірних індивідуальних адміністративних справ на локальному рівні, процедури комунікації органів місцевого самоврядування із громадою, процедури надання адміністративних послуг, процедури зміни меж адміністративно-територіальних одиниць, процедури фінансування окремої територіальної одиниці та інші адміністративні процедури, пов'язані із місцевим розвитком.

Визначено особливості адміністративних процедур вирішення питань місцевого значення в Україні: 1) за своєю суттю є процедурою публічної функціональної діяльності різних суб'єктів; 2) реалізуються органами місцевого самоврядування, органами виконавчої влади та суб'єктами громадянського суспільства як відокремлено, так і сукупно; 3) регулюються нормами права та внутрішньо-організаційними положеннями; 4) кожна адміністративна процедура має свої окремі стадії, які поєднуються в єдине адміністративне провадження; 5) адміністративні процедури відображають процес розгляду та вирішення безспірних

Ключові слова:

адміністративні процедури, місцева демократія, місцеве самоврядування, нормативно-правові акти, обов'язки, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, повноваження, принципи, публічне адміністрування.

індивідуальних адміністративних справ; 6) процедури завершуються офіційним прийняттям адміністративно-процедурного рішення; 7) метою адміністративної процедури є регламентування повноважень уповноважених суб'єктів для ефективного захисту та відновлення прав, свобод та законних інтересів окремих осіб та суспільства.

Abstract

The article states that in essence the administrative procedure for resolving issues of local importance in Ukraine is regulated by the rules of law and internal organizational procedures of procedural activities of local governments, executive authorities and civil society entities for external and internal management of local issues importance by resolving individual administrative cases for the purpose of high-quality, functionally-productive and sustainable local development of a specific territorial unit and protection of the rights and legitimate public interests of individuals and society.

It is revealed that administrative procedures for resolving issues of local importance in Ukraine include functional procedures for direct resolution of undisputed individual administrative cases at the local level, procedures for communication of local governments with the community, procedures for providing administrative services, procedures for changing the boundaries of administrative units, funding procedures separate territorial unit and other administrative procedures related to local development.

It is proved that the peculiarities of administrative procedures for resolving issues of local importance in Ukraine: 1) in essence is a procedure of public functional activity of various entities; 2) are implemented by local self-government bodies, executive bodies and civil society entities both separately and collectively; 3) is regulated by law and internal organizational provisions; 4) each administrative procedure has its own separate stages, which are combined into a single administrative procedure; 5) administrative procedures reflect the process of consideration and resolution of undisputed individual administrative cases; 6) the procedures end with the official adoption of an administrative-procedural decision; 7) the purpose of the administrative procedure is to regulate the powers of the subjects for the effective protection and restoration of the rights, freedoms and legitimate interests of individuals and society.

Keywords:

administrative procedures, local democracy, local self-government, regulations, responsibilities, public authorities, local governments, powers, principles, public administration.

Вступ

Розбудова української державності за принципами демократії об'єктивно викликала переосмислення місця й ролі місцевого самоврядування в системі громадянського суспільства, пошук найкращого варіанту моделі організації публічної влади, яка б цілком відповідала сучасним світовим і європейським стандартам, була спрямована на забезпечення прав, свобод і законних інтересів людини. Вирішення цієї проблеми неможливе без реалізації положень Концепції адміністративної реформи у напрямку нормативної регламентації юридичних гарантій захисту прав і свобод громадян у відносинах з органами публічної влади та передбачає оновлення доктрини адміністративного права, особливо у процесуальній її частині. Необхідність такого оновлення означає формування насамперед теоретично обґрунтованої моделі правового

регулювання адміністративно-процесуальних відносин за участю органів місцевого самоврядування, що, у свою чергу, вимагає комплексного дослідження різноманітних аспектів діяльності цих органів, які реалізуються у формі адміністративних процедур [1, с. 3].

Адміністративні процедури є окремими складовими механізму регулювання, які займають особливу «нішу», оскільки відображають сутність процесуальних дій органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади та суб'єктів громадянського суспільства в сфері місцевого розвитку. Органи виконавчої влади безпосередньо через центральні органи виконавчої влади та місцеві державні адміністрації здійснюють адміністративні процедури вирішення питань місцевого значення через фінансування місцевих територій, контроль та забезпечення надання адміністративних послуг на місцевому рівні, реалізацію різних державних політик на місцевому рівні загалом.

На сьогодні чинне законодавство в частині регулювання адміністративних процедур в органах місцевого самоврядування має багато недоліків та прогалин, оскільки регламентуються значною кількістю правових норм, які входять до складу адміністративно-процесуального законодавства та знаходять своє закріплення в численних джерелах, які вимагають відповідної систематизації. Вказане актуалізує необхідність проведення наукового пошуку в напрямку формування шляхів удосконалення адміністративно-процесуальної діяльності органів місцевого самоврядування та необхідності запровадження дієвого та ефективного інституту - адміністративної процедури, що забезпечує реалізацію прав, свобод і законних інтересів громадян та юридичних осіб у відповідних відносинах [1, с. 3].

Аналіз останніх досліджень

Теоретичну основу місцевого розвитку як специфічної діяльності держави сформували В. Погорілко та О. Фрицький [2]. Сучасними дослідженнями місцевого розвитку в Україні займалися такі вчені як Н. Бодак «Адміністративно-правові засади організації місцевої влади: сучасний стан та перспективи розвитку» [3], О. Звіздай «Нормативно-правові засади розвитку місцевого самоврядування в Україні» [4], С. Серьогін «Концептуальні засади реформування місцевого самоврядування в Україні» [5] та інші. Місцевий розвиток України в процесі євроінтеграції досліджували О. Петришин «Міжнародні стандарти місцевого самоврядування в контексті євроінтеграційних процесів в Україні» [6], О. Ременяк «Імплементція міжнародно-правових стандартів місцевої демократії в процесі децентралізації місцевої влади в Україні» [7], О. Чернеженко «Місцеве самоврядування в Україні та державах-учасницях ЄС: конституційне регулювання й організаційні моделі» [8] та інші.

При цьому, в умовах стрімкого розвитку суспільних відносин новітні дослідження діяльності суб'єктів публічної адміністрації у сфері місцевого розвитку в Україні вимагають все більше наукових досліджень, в тому числі, у сфері реалізації адміністративних процедур вирішення питань місцевого значення в Україні.

Методологія дослідження

Метою статті є визначення сутності та особливостей адміністративних процедур вирішення питань місцевого значення в Україні.

Формування сутності та особливостей адміністративних процедур вирішення питань місцевого значення в Україні здійснювалося завдяки формально-догматичному методу, методу класифікації, логічних методів аналізу та синтезу, методу документального аналізу.

Під час формування системи адміністративних процедур вирішення питань місцевого значення в Україні було взяти за нормативну основу широку систему правових актів діяльності органів місцевого самоврядування (Європейська хартія місцевого самоврядування [9], Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні» [10], «Про службу в органах самоврядування» [11], «Про звернення громадян» [12] та інші).

Результати дослідження

Сутність поняття «адміністративна процедура»

З правової точки зору процедура - це регламентований юридичною нормою порядок дій або регулювання відповідних суспільних відносин у сфері правозастосування [13, с. 163-177]. Правова процедура характеризується такими ознаками: попередньо визначена модель її застосування у реальному житті, через яку досягається необхідний результат; юридична сила, тобто норми, що визначають процедурну діяльність, закріплені у законі, як і основні; межі регулятивного «впливу» процедурних норм [14, с. 13; 15, с. 10]. Процедурні норми не торкаються змістової (внутрішньої) сторони реалізації основних норм, лише передбачають зовнішній процес їх впровадження; синхронність, тобто з виникненням основної норми відразу приймається процедурна [14, с. 13; 15, с. 10]. Це забезпечує нерозривність правотворчості та правореалізації, теорії та практики; законність - відповідність процедури нормативній моделі, закріпленій у нормативно-правовому акті; ознака демократизму правової процедури стосується тільки тих процедур, які є шляхом до реалізації владних відносин [14, с. 13; 15, с. 10]. Ця характеристика розкриває ознаки процедури, які прийнятні та можуть застосовуватись до всіх галузей права, зокрема і до адміністративної. Тому постає необхідність визначення самого поняття «адміністративна процедура», щодо якого немає однозначної думки, як це не парадоксально, адже впродовж значного часу науковці оперують цим поняттям, використовуючи його у підручниках, монографіях, статтях, але уніфікованого підходу ще не вироблено [16, с. 33-42; 13, с. 163-177].

Поняття «процедура» від латинського «procedo» означає «проходжу, або просуваюсь» [17, с. 234]. Поняття адміністративної процедури вчені формують у вузькому та широкому значеннях. Згідно з першим, адміністративна процедура - це порядок розгляду та вирішення уповноваженим органом державної влади (переважно органом виконавчої влади) конкретних індивідуальних справ, пов'язаних зі зверненнями громадян та організацій до відповідного органу з метою реалізації чи захисту своїх прав і законних інтересів. Адміністративна процедура регулюється законом або підзаконним нормативним актом (порядок розгляду скарг громадян, правила реєстрації юридичних осіб, правила видачі ліцензій, дозволу на носіння, зберігання, перевезення зброї тощо). У більш широкому розумінні адміністративна процедура є порядком здійснення органом виконавчої влади, посадовою особою встановлених для них повноважень (порядок розроблення, обговорення й прийняття правового акта, оформлення документа, що має юридичне значення, порядок прийому особи на державну службу, проходження атестації та оформлення відповідних документів, порядок розгляду матеріалів про заохочення службовців, про притягнення до дисциплінарної відповідальності; порядок оформлення контрольно-наглядової діяльності тощо) [18, с. 131; 19, с. 182-190].

Поняття «адміністративна процедура» змістовно наповнено двома термінами. По-перше, процедура, що, як зазначено, є порядком у вчиненні дій для досягнення певного результату. По-друге, термін «адміністративний» в науці тлумачиться як той, що пов'язаний з управлінням, так і той, що покликаний служити. Таке двояке розуміння базової категорії адміністративного права зумовлює існування двох типів правовідносин, що виникають у сфері публічного управління. Це, по-перше, ті відносини, що мають управлінський характер, виникають за ініціативою владарюючих суб'єктів, в яких на приватних осіб покладається здебільшого виконання обов'язків. По-друге, у відносинах з публічною адміністрацією приватні особи реалізують значну частину своїх прав. Ці два типи правовідносин потребують для свого врегулювання відмінних принципів і правил [20, с. 116-117]. В. Галуцько вважає, що адміністративні процедури - це встановлений законодавством порядок розгляду і розв'язання органами публічної адміністрації індивідуальних адміністративних справ з метою забезпечення прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства та держави [21, с. 276].

З позиції І.В. Криворучко, адміністративна процедура за своєю суттю є діяльністю публічної влади, передусім органів публічного управління, що, будучи визначена нормами права, спрямовується на реалізацію прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а виходячи із формальних підходів - порядком послідовно здійснюваних дій та прийнятих рішень щодо розгляду і вирішення адміністративної справи [22, с. 6]. Адміністративну процедуру

М. Фролов трактує як встановлений адміністративно-процесуальними нормами порядок розгляду та вирішення органами виконавчої влади та місцевого самоврядування індивідуальних адміністративних справ [23, с. 692-698]. Під цією категорією М. Теличко розуміє встановлений законом порядок розгляду та вирішення індивідуальних справ органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, який закінчується прийняттям адміністративного акта або укладанням адміністративного договору [16, с. 33-42]. Р. О. Куйбіда та В. І. Шишкін вважають, що адміністративна процедура - це встановлений законодавством порядок вирішення адміністративними органами індивідуальних адміністративних справ. Оскільки ця діяльність здійснюється публічною адміністрацією з використанням владних повноважень та з урахуванням публічних інтересів, їх ознакою є публічність, а також індивідуальний характер, оскільки рішення в справі стосується конкретних фізичних або юридичних осіб [24, с. 174]. І. Лоук пропонує авторське визначення адміністративної процедури як урегульованого законодавчими актами порядку діяльності уповноваженого на те органу у публічно-правовій сфері щодо розгляду і вирішення конкретних справ з метою забезпечення реалізації прав, свобод, законних інтересів та обов'язків фізичних і юридичних осіб, що завершується прийняттям рішення індивідуального характеру; а також порядок виконання уповноваженим на те органом інших його функцій та повноважень та дії адміністративного органу при оскарженні адміністративних актів, процедурних рішень, дій чи бездіяльності адміністративного органу [25, с. 38-39]. Під адміністративною процедурою І. Юрійчук розуміє нормативно закріплений алгоритм (порядок дій для досягнення результату) розгляду та вирішення органами публічної адміністрації індивідуальних адміністративних справ, що здійснюється з метою сприяння реалізації та захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб та забезпечення верховенства права в українському соціумі [26, с. 151-156].

А. Щербобою сформульовано визначення адміністративної процедури в органах місцевого самоврядування як урегульованої нормами адміністративно-процесуального права діяльності органів місцевого самоврядування у межах повноважень, визначених чинним законодавством, спрямованої на реалізацію норм адміністративного матеріального права, а також матеріально-правових норм інших галузей права у процесі вирішення конкретних справ щодо забезпечення прав, свобод, законних інтересів фізичних та юридичних осіб [1, с. 5].

Узагальнюючи вищевказані позиції, на наш погляд, адміністративна процедура вирішення питань місцевого значення в Україні - це регламентована нормами права та внутрішньо-організаційними положеннями процедура процесуальної діяльності органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади та суб'єктів громадянського суспільства щодо зовнішнього та внутрішньо-управлінського вирішення питань місцевого значення шляхом розв'язання індивідуальних адміністративних справ з метою якісного, функціонально-продуктивного та сталого місцевого розвитку конкретної територіальної одиниці і захисту прав та законних публічних інтересів окремих осіб та суспільства.

Особливості адміністративних процедур вирішення питань місцевого значення в Україні

Аналізуючи адміністративні процедури, варто розмежувати їх із поняття «адміністративний процес» та «адміністративне провадження», оскільки ці поняття в практиці часто підміняють один з одним. Сучасний розвиток адміністративного законодавства України свідчить про те, що категорія «адміністративна процедура» як відносно самостійна складова частина адміністративного (матеріального) права досі не сформована у зв'язку з відсутністю єдиного та уніфікованого підходу до визначення її змісту, співвідношення з поняттям «адміністративний процес» та належного правового регулювання (натомість їх правове регулювання зосереджено лише в спеціальних нормативно-правових актах) у вигляді загального закону, що має наслідком неможливість виділити інституту адміністративних процедур належного місця в системі загального адміністративного права [26, с. 151-156]. Р. В. Ігонін та М.В. Вікторчук визначили, що адміністративний процес є видом юридичного процесу, діяльністю суб'єктів права щодо здійснення правового регулювання суспільних відносин та реалізації норм права, а процедура як частина адміністративного процесу є врегульованою положеннями адміністративно-процесуального законодавства, не пов'язана з розглядом спорів або застосуванням примусових

заходів правозастосовної діяльності щодо порядку підготовки і прийняття рішень органів виконавчої влади [19, с. 182-190].

Оскільки на практиці виникають проблеми із розмежуванням таких понять як «адміністративний процес», «адміністративне провадження», «адміністративна процедура» на законодавчому рівні необхідно чітко розмежувати ці поняття з метою мінімізації процесу підміни понять на практиці.

На наш погляд, адміністративні процедури беруть початок з права особи на звернення до органів влади. Так, Стаття 1 Закону України «Про звернення громадян» визначає, що громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення [12].

Тобто, адміністративна процедура є процесуальним порядком розгляду звернень громадян (заяв) в разі виникнення індивідуальних адміністративних справ (в вузькому розумінні), та загалом, порядком діяльності органів влади (в широкому розумінні).

Ознаки та характеристики адміністративної процедури повинні формуватись виходячи з розроблених наукою адміністративного права властивостей адміністративно-процесуальних правовідносин, серед яких варто вказати на такі: по-перше, адміністративно-процесуальні правовідносини передбачають визначеність взаємної поведінки його суб'єктів, що прописується відповідними правовими нормами. При цьому ступінь визначеності взаємної поведінки суб'єктів залежить від змісту того чи іншого виду адміністративно-процесуальних правовідносин, зумовленого характером тієї сфери державного життя, у межах якої воно виникає. Більшою визначеністю характеризується процесуальний статус суб'єктів юрисдикційних проваджень, що складаються з приводу вирішення спорів. По-друге, реалізація будь-яких адміністративно-процесуальних правовідносин, як і правових відносин загалом, забезпечується заходами державного впливу [27, с. 21]. До основних визначальних ознак, які характеризують поняття «адміністративна процедура» М. Фролов відносить такі: 1) публічний характер та особливий суб'єктний склад - адміністративна процедура здійснюється в публічній сфері, безпосередньо пов'язана із діяльністю органів публічної адміністрації і супроводжується використанням ними відповідних владних повноважень з урахуванням публічних інтересів; 2) нормативний характер (адміністративна процедура врегульована адміністративно-правовими нормами, які чітко регламентують діяльність уповноважених органів та посадових осіб); 3) індивідуальний характер - прийняте у справі рішення стосується конкретних фізичних або юридичних осіб, що перебувають у стосунках з органами публічної адміністрації; 4) безспірний характер - предметом адміністративної процедури є індивідуальні адміністративні справи, в яких не вирішуються суперечки і не розглядаються скарги осіб на дії та рішення публічної адміністрації; 5) стадійний характер, передбачає послідовну реалізацію декількох стадій за умови., що кожен наступний етап має свою, відправною точкою, правовий результат попереднього етапу; 6) особлива спрямованість - адміністративна процедура не має своїм результатом застосування примусових заходів, її мета полягає у забезпеченні реалізації прав або обов'язків певного суб'єкту правовідносин у сфері державного управління; 7) адміністративна процедура завершується прийняттям відповідного нормативного акту., обов'язкового для виконання [23, с. 692-698].

Р. В. Ігонін та М. В. Вікторчук виділили такі особливості адміністративних процедур: 1) адміністративні процедури застосовуються в публічній сфері; 2) адміністративні процедури застосовуються при здійсненні правозастосовної діяльності; 3) адміністративні процедури охоплюють управлінську діяльність позитивної спрямованості, тобто діяльність, спрямовану на створення умов для ефективної реалізації прав і законних інтересів громадян та організацій; 4) адміністративні процедури спрямовані на упорядкування діяльності уповноважених органів виконавчої влади. 5) для адміністративних процедур характерний особливий суб'єктний склад (однією зі сторін в адміністративній процедурі завжди виступає державний орган або посадова особа, наділені державно-владними повноваженнями); 6) адміністративні процедури закріплюються адміністративно-процесуальними нормами, які, своєю чергою, регулюють застосування матеріальних норм адміністративного та інших галузей права (фінансового,

господарського, трудового та ін.) і при цьому регламентують діяльність уповноважених органів і посадових осіб [19, с. 182-190]. І. Лоюк вважає, що поняття “адміністративна процедура” набуває закріпленої законодавством визначеності та наступних ознак: 1) врегульована нормативними актами; 2) здійснюється у сфері публічно-правових відносин; 3) пов’язана з діяльністю уповноважених державою органів і супроводжується використанням ними владних повноважень; 4) є порядком здійснення провадження; 5) визначає саме дії уповноважених державою органів, а не відносини між окремими особами; 6) завершується прийняттям адміністративного рішення, що оформляється відповідним актом, що виступає метою адміністративної процедури; 7) прийняте у справі рішення має індивідуальний характер застосування, тобто стосується конкретних фізичних або юридичних осіб [25, с. 38].

На наш погляд, особливостями адміністративних процедур вирішення питань місцевого значення в Україні є: 1) за своєю суттю є процедурою публічної функціональної діяльності різних суб’єктів; 2) реалізуються органами місцевого самоврядування, органами виконавчої влади та суб’єктами громадянського суспільства як відокремлено, так і сукупно; 3) регулюються нормами права та внутрішньо-організаційними положеннями; 4) кожна адміністративна процедура має свої окремі стадії, які поєднуються в єдине адміністративне провадження; 5) адміністративні процедури відображають процес розгляду та вирішення безспірних індивідуальних адміністративних справ; 6) процедури завершуються офіційним прийняттям адміністративно-процедурного рішення; 7) метою адміністративної процедури є регламентування повноважень уповноважених суб’єктів для ефективного захисту та відновлення прав, свобод та законних інтересів окремих осіб та суспільства.

Адміністративна процедура має свою внутрішню структуру, яка становить певну сукупність окремих елементів. Основними складовими адміністративної процедури є стадії, етапи й окремі дії, здійснення яких визначається логікою діяльності суб’єктів влади. Стадійність свідчить про рух і розвиток адміністративного провадження. Крім того, результат попередньої стадії є основою для наступної. Кожній стадії властиві специфічні компоненти: склад суб’єктів правовідносин; інформація, що збирається та використовується; документи, які складаються; рішення, що приймаються (проміжні, остаточні) тощо [28, с. 30-37].

Це підтверджує А. Щерба, вказуючи, що зміст адміністративної процедури визначається такими факторами: по-перше, процедура застосування норми права посадовою особою органа місцевого самоврядування складається з окремих дій, які вчиняються послідовно, в певному порядку, узгоджуються між собою; по-друге, вчиняються такі дії у зв’язку з тим, що органи і посадові особи місцевого самоврядування наділяються відповідними повноваженнями, тобто повноваженнями щодо розгляду та вирішення питань територіальної громади; по-третє, адміністративні процедури становлять зміст діяльності цих владних суб’єктів; по-четверте, органи і посадові особи місцевого самоврядування можуть одночасно брати участь у багатьох адміністративних процедурах, які знаходяться на різних стадіях (етапах) розгляду та вирішення [1, с. 9].

Першою (початковою) стадією адміністративної процедури слід назвати ініціювання провадження. Залежно від суб’єкта, якому належить ініціатива виникнення правовідносин, науковці поділяють адміністративну процедуру на такі види: 1) ту, що ініціює приватна особа (заявну); 2) ту, що ініціює суб’єкт публічного адміністрування (втручальну) [29, с. 8; 28, с. 30-37].

Також, до основних стадій адміністративної процедури, крім ініціювання, належить стадія розгляду, прийняття рішення та виконання рішення по конкретній індивідуальній адміністративній справі. Факультативною стадією адміністративної процедури є стадія оскарження, яка може «перерости» в самостійне провадження з окремими етапами.

Загалом, на наш погляд, стадії адміністративної процедури слід поділяти на основні (які є обов’язковими для кожної адміністративної процедури вирішення питань місцевого значення) та факультативні (за своєю природою є необов’язковими стадіями, що мають додатковий характер та постають в разі виникнення специфічних юридичних фактів).

Висновки

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що за своєю суттю адміністративна процедура вирішення питань місцевого значення в Україні є регламентованою нормами права та

внутрішньо-організаційними положеннями процедурою процесуальної діяльності органів місцевого самоврядування, органів виконавчої влади та суб'єктів громадянського суспільства щодо зовнішнього та внутрішньо-управлінського вирішення питань місцевого значення шляхом розв'язання індивідуальних адміністративних справ з метою якісного, функціонально-продуктивного та сталого місцевого розвитку конкретної територіальної одиниці і захисту прав та законних публічних інтересів окремих осіб та суспільства.

Адміністративні процедури вирішення питань місцевого значення в Україні включають в себе функціональні процедури щодо безпосереднього вирішення безспірних індивідуальних адміністративних справ на локальному рівні, процедури комунікації органів місцевого самоврядування із громадою, процедури надання адміністративних послуг, процедури зміни меж адміністративно-територіальних одиниць, процедури фінансування окремої територіальної одиниці та інші адміністративні процедури, пов'язані із місцевим розвитком.

Особливостями адміністративних процедур вирішення питань місцевого значення в Україні є: 1) за своєю суттю є процедурою публічної функціональної діяльності різних суб'єктів; 2) реалізуються органами місцевого самоврядування, органами виконавчої влади та суб'єктами громадянського суспільства як відокремлено, так і сукупно; 3) регулюються нормами права та внутрішньо-організаційними положеннями; 4) кожна адміністративна процедура має свої окремі стадії, які поєднуються в єдине адміністративне провадження; 5) адміністративні процедури відображають процес розгляду та вирішення безспірних індивідуальних адміністративних справ; 6) процедури завершуються офіційним прийняттям адміністративно-процедурного рішення; 7) метою адміністративної процедури є регламентування повноважень уповноважених суб'єктів для ефективного захисту та відновлення прав, свобод та законних інтересів окремих осіб та суспільства.

Перелік літератури та джерел інформації

1. Щерба А.В. Адміністративні процедури в органах місцевого самоврядування в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2011. 20 с.
2. Погорілко В.Ф., Фрицький О.Ф. Муніципальне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 592 с.
3. Бодак Н.В. Адміністративно-правові засади організації місцевої влади: сучасний стан та перспективи розвитку : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.07. Ужгород, 2017. 18 с.
4. Звіздай О.В. Нормативно-правові засади розвитку місцевого самоврядування в Україні. *Актуальні проблеми державного управління*. 2015. № 1. С. 242-249.
5. Сьорьгін С.М. Концептуальні засади реформування місцевого самоврядування в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2014. № 5-6. С. 71-80.
6. Петришин О.В. Міжнародні стандарти місцевого самоврядування в контексті євроінтеграційних процесів в Україні. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 1. С. 84-91.
7. Ременяк О. Імплементация міжнародно-правових стандартів місцевої демократії в процесі децентралізації місцевої влади в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. *Юридичні науки*. 2019. Вип. 22. С. 96-102.
8. Чернеженко О.М. Місцеве самоврядування в Україні та державах-учасницях ЄС: конституційне регулювання й організаційні моделі: монографія; Нац. акад внутр. справ. Київ: Ліра-К, 2018. 379 с.
9. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985. *Офіційний вісник України*. 2015. № 24. Ст. 1418.
10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.
11. Про службу в органах самоврядування: Закон України від 07.06.2001 № 2493-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. Ст. 175.
12. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. С. 7-28.
13. Галіцина Н.В. Адміністративна процедура як інститут адміністративного процесу. *Форум права*. 2010. № 4. С. 163-177.

14. Лагода О.С. Адміністративна процедура: теорія і практика застосування: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2007. 187 с.
15. Гусаров С. Визначення понять адміністративної процедури та адміністративного процесу в адміністративному праві України. *Вісник Акад. упр. МВС*. 2008. № 3. С. 6-18.
16. Теличко М.В. Адміністративні процедури та їх роль в інституті державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень. *Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України*. 2014. Вип. 35. С. 33-42.
17. Гончаренко В.Г., Андрушко П.П., Базова Т.П. Юридичні терміни: тлумачний словник. Київ: Либідь, 2003. 320 с.
18. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 495 с.
19. Ігонін Р.В., Вікторчук М.В. Поняття та особливості адміністративних процедур. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2019. Вип. 2. С. 182-190.
20. Бойко І.В. Адміністративна процедура - поняття, ознаки і види. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. Харків: Право, 2017. Вип. 33. С. 113-122.
21. Галуцько В.В. Адміністративне право України: навч. посіб.: у 2-х томах. Т. 1: Загальне адміністративне право. Херсон: ПАТ «Херсонська міська друкарня». 2011. 320 с.
22. Криворучко І. В. Принципи здійснення адміністративних процедур органами публічної влади: теоретичні основи визначення та застосування: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2018. 20 с.
23. Фролов Ю.М. Адміністративні процедури: зміст та особливості. *Форум права*. 2013. № 3. С. 692-698.
24. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права: навч. посібник / за заг. ред. Р.О. Куйбіди, В.І. Шишкіна. Київ: Старий світ, 2006. 576 с.
25. Лоук І.А. Адміністративно-процедурні засади створення банків в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2019. 231 с.
26. Юрійчук І.В. Правове поняття адміністративних процедур. *Підприємництво, господарство і право*. № 5. 2018. С. 151-156.
27. Перепелюк В.Г. Адміністративний процес. Загальна частина: навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2003. 367 с.
28. Бойко І.В. Ініціювання адміністративної процедури. *Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 62. С. 30-37.
29. Бойко І.В., Зима О.Т., Соловйова О.М. Адміністративна процедура: конспект лекцій. Харків: Право, 2017. 132 с.